

(10/38)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

Pel Juny la fals al puny ó 'l segador de la Mandxuria

—¡Tira peixet!... Enguany sí que hi ha bona cullita.

DE DIJOURS A DIJOURS

TAMBÉ Castella, l'ensopida regió central de la Península, s' desvetlla, aclamant ab entusiasme las solucions republicanas.

L' excursió a Valladolid realitzada pels diputats Lerroux y Junoy, y la que han efectuat a Burgos y a León Salmerón, Muro y Azcarate, s' han vist coronadas per un éxit brillantíssim.

Per interessar a aquells pobles y llescarlos al carer posseïts de frenètic entusiasme, no ha sigut menester acumular galas y fastositats, com las que s' treuen a relluir en els viatges regis. Sense aparatos postissos, ni corteigs brillants, ni archs de triunfo, ni salvas, ni Te-Deums, el poble castellà ha sortit a rebre als apòstols de la República, els ha aclamat plé de goig, y ha acudit a escoltar la seva veu inspirada, sentint renàixer a sos accents raudals de nova vida y efusions del mes pur patriotisme.

Ab rahó ha pogut dir un dels oradors, que tant com tarda l' poble castellà a pendre un determini, es segur y resolt una vegada l' ha pres. Aquest termini de consagrar la seva acció enèrgica a secundar el moviment republicà, ab tal vigor iniciat en las provincias de Llevant, es un auguri de que en lo successiu Castella, qu' era un pés mort, del qual s' aprofitaven las oligarquias monárquicas pera reunir en las Corts abrumadoras majorias, se convertirà en treball útil, viu y persistent en pró de las solucions republicanas.

Era tinguda Burgos per ciutat levítica adormida en la falda de la vella tradició. Donchs allí, precisament, s' ha efectuat la concentració del exercit republicà. A la Plassa de Toros, hont tingué lloch el meeting, se congregaren mes de 10,000 personas, entre las quals s' hi contavan els delegats de totas las provincias castellanias y vascongadas que assumeixen una representació extraordinaria. En tan gran número hi acudiren, que tots els trens dels ferro-carrils arribaren a l' històrica ciutat ab considerable retràs. Personas de tots els estaments socials feren acte de presència en aquella gran solemnitat republicana.

Y no hi ha que dir ab quin fervor begueren en els llabris dels insignes expedicionaris els conceptes enaltadors de la llibertat republicana y de la patria ansiosa de regeneració. Azcarate y Muro, castellans, els parlaren ab la veu del cor. Salmerón pronuncià un de sos mes hermosos discursos, demostrant la incapacitat del règimen actual pera la regeneració de la patria.

«Hemos de hacer justicia—digué—con los causantes del desastre nacional, con los que nos condujeron al tratado de París.

«Los pueblos que no realzan la justicia, que no saben hacer efectivas las responsabilidades, son pueblos degradados.

«En las guerras coloniales, en la guerra con los Estados Unidos no influyó el interés del país sino un interés bastardo.

«(Aplausos) «Urge acudir el marasmo, afirmando la integridad de la nación, hacer justicia con los culpables, para prevenir la posibilidad, más aún, la probabilidad de que halle una potencia extranjera el suelo de la patria española. (Sensació.)

«Es preciso que la nación ejercite su soberanía imprescriptible e impida la existencia de femeniles e infantiles obstáculos y alianzas tradicionales. (Ovació.)

«Si se respetase la voluntad del país, la nación española lograría los medios de realizar su influencia en el mundo ¡Ahora es imposible!

«El caciquismo orgánico y la oligarquía del jefe supremo, aplastan la unión del país, turquen su unidad e impiden la plena satisfacción de los intereses nacionales.

«El mal del país exige remedios heroicos y soluciones prontas, y el remedio al mal se logrará por la compenetración de los pueblos con la nación que tiene los mismos intereses que aquéllos.

«Aquí lo degradado, lo corrompido es el Estado, es el poder, es, en fin, la representación personal de los poderes; pero hay un pueblo apto para regenerarse, para contribuir a la obra de la humanidad. (Aplausos delirantes.)

Convé que aquestes excursions s' efectuin per tot el país, fins a conseguir que 's espanyols a una realisin l' últim esforç necessari pera qu' Espanya recobri la consideració perduda de poble digne y capás de fer el paper que li correspón al costat de las nacions civilizadas.

PEP BULLANGA

EL REMEY

o fa gaires días el diputat republicà Sr. Zulueta, de acort ab el Sr. Moret, reproduhí en el Congrés la qüestió de la política comercial d' Espanya ab las Repúblicas americanas.

L' intel·ligent diputat per Villafraanca aduhí en el seu discurs datos interessantíssims y arguments irrefutables.

El Sr. Moret, com té per costum sempre que parla, divagá llarga estona pels florits jardins de l' oratoria.

Per fi, en Maura, l' home providencial del nou reynat, obligat a respondre, demostrá palmariament qu' en aquests assumptos de un interés tan vital pera la nació, no sabia ni tan sols lo que 's pescava.

Si ha d' esperar-se que l' govern que presideix s' occupi ab alguna serietat de aquesta classe de as-

sumptos, passarán senmanas y mesos y anys, y se anirà aixamplant l' Océa que separa la metròpoli de sas antigues colonias. El llas de la fraternal co-responsabilidad basada en las relacions mercantils acabarà per desaparèixer. Ni Espanya enviará res a América, ni América enviará res a Espanya.

Posteriorment s' ha parlat també en el mateix Congrés de la pavorosa qüestió dels cambis, que ofereixen contínuament una marcada tendència a l' alsa.

El desmèrit de la moneda espanyola en el mercat universal es la causa eficient de la crisis que 'ns pertorba y 'ns consúm. La producció, reclusa en el mercat nacional, no sofreix considerablement; pero molt més encare afecta aquest estat a las subsistencias. Se 'n van d' Espanya 'ls productes naturals de l' alimentació, produhint un encariment extraordinari. Tothom se 'n dol; pero principalment las clases treballadoras.

Ni s' han apujat els jornals, ni es possible que s' apujin en quant els brassos sobran, fentse cada día més difícil el trobar una ocupació. Y a cambi de no haverse apujat la má d' obra, el preu de molts dels articles de primera necessitat, si no s' ha doblat, ben poch se 'n falta.

Decididament, ens trobem tancats dintre de un círcul viciós que cada día va extrenyentse y que acabarà per ofegarnos.

Y en Maura, l' home providencial del nou reynat, tan tranquil, aixirit com un pèsol, fresch com una lletuga d' ensiam, sense preocuparse poch ni molt de un estat de cosas que ja s' ha fet de tot punt intolerable.

L' altre día ho deya en el Congrés: «Molt fácil es criticar; senyalar un bon remey es més difícil. Que se m' indiqui aquest remey, y l' govern l' aplicarà.

Jutjin si pot arribar més enllá la frescura de un jefe de govern.

¡Ah! No es lo mateix resoldre aquestas qüestions complexes relacionadas ab la vida del país, que preparar un viatge regi de gran aparato, ó presentarse a las Corts a pronunciar mitja dotzena de discursos contant anticipadament ab els aplausos estrepitosos de una majoria de alabarderos.

Pera resoldre aquestas qüestions, ó sisquera pera encarrillarlas degudament, no 's necessita tant de llengua expedita que garla, ni del pit desprecupat qu' emprén una aventura política més ó menos arriscada, com del enteniment seré que pensa y de la voluntat ferma qu' executa.

Y a n' en Maura li sobra la brillantés y la gallardia del polítich a la menuda, tant com li falta la conciencia y l' aplóm de un verdader home d' Estat, coneixedor de las necessitats del país y resolt, fermament resolt, a remediarias.

Y pensar que un polítich de las sevas circunstancias ha pogut ser durant algún temps l' ídol de determinadas classes!

Sembla impossible. Sols l' imbecilitat pot haverlas conduhidas a aclamar a un home que 's mostra cada día mes impotent pera secundar las sevas mes volgudas aspiracions.

Lo únich que podria salvarlas las espharordeix, y un cop perduda l' esma s' entregan a las mans que las acogotan, y creyent en l' eficacia de la reacció, somriuhen com babies a cada nova apretada que senten en el ganyot.

¿Y qu' es lo que podria salvarlas a n' ellas, y lo que al mateix temps podria salvarnos a tots?

Senzillament: lo que va salvar a la Fransa després del gran desastre de 1870. Un cambi radical de institucions, ab la seva consegüent renovació també radical de las costums, dels sentiments y sobre tot del personal polítich. Poch va tardar la Fransa imperial vensuda a Sedan, a transformarse en la Fransa republicana regeneradora de la nació. Era precis saldar un compte de sanch, de vergonya y de ruina, y aquesta classe de comptes quant mes aviat s' arregan, s' arregan ab mes ventajá.

Per aixó aquí que 's va demorant indefinidament ja podém dir que montan infinitament mes las pujas posadas al interés compost, que tot el capital dels pavorosos desastres.

La vergonyosa pau de París posá fi a las hostilitats armadas; pero a la guerra ruidosa ha succehit la guerra sorda que tenim declarada dintre de casa nostra, guerra incessant, implacable, extenuadora que se ceba cruelment en la fortuna y en la vida dels infellicios espanyols.

Quants y quants no s' arruinan totalment, y quants y quants, presa de la miseria, no pagan tribut a la mort!

L' anemia, l' extenuació y la tisis que durant la insurrecció de las colonias y la guerra ab els Estats Units se cebaven en els pobres soldats expedicionaris, se ceban avuy en las sevas familias, del primer al últim dels membres que la componen, sense distinció de sexes ni edats. Tots han de lluytar vulgas que no ab els terribles efectes de la crisis. Y cada hu troba a casa seva las baixas que sofreix y que 's van englutint seguidament els cementiris.

Y—No hi ha remey—exclama en Maura, perfilant la seva eloqüencia embafadora, al servey de la reacció, del clericalisme y de las caducas institucions. Baix el seu punt de vista especial casi bé té rahó. Es cert: el remey no existeix ni es possible qu' existeixi en la farmacia desacreditada de la monarquia.

Pero en cambi n' hi ha un de segur en un altre establiment montat mes a la moderna.

L' únich remey se troba allá hont va trobarlo la Fransa ab tanta faciitat: acudint resoltament a la República.

La República, es a dir: el govern de tots; el govern del país pel país mateix, sense necessitat de intermediaris enutjosos, viciosos y empedernits. El govern dels que treballan, dels que produheixen, dels que creuhen, dels qu' esperan, deis que senten l' amor a la patria y la confiança en si mateixos.

May el govern de un partit y molt menos de una bandera.

Els que suposan que 's republicans som inhábils pera governar, fásinsse republicans y si en realitat

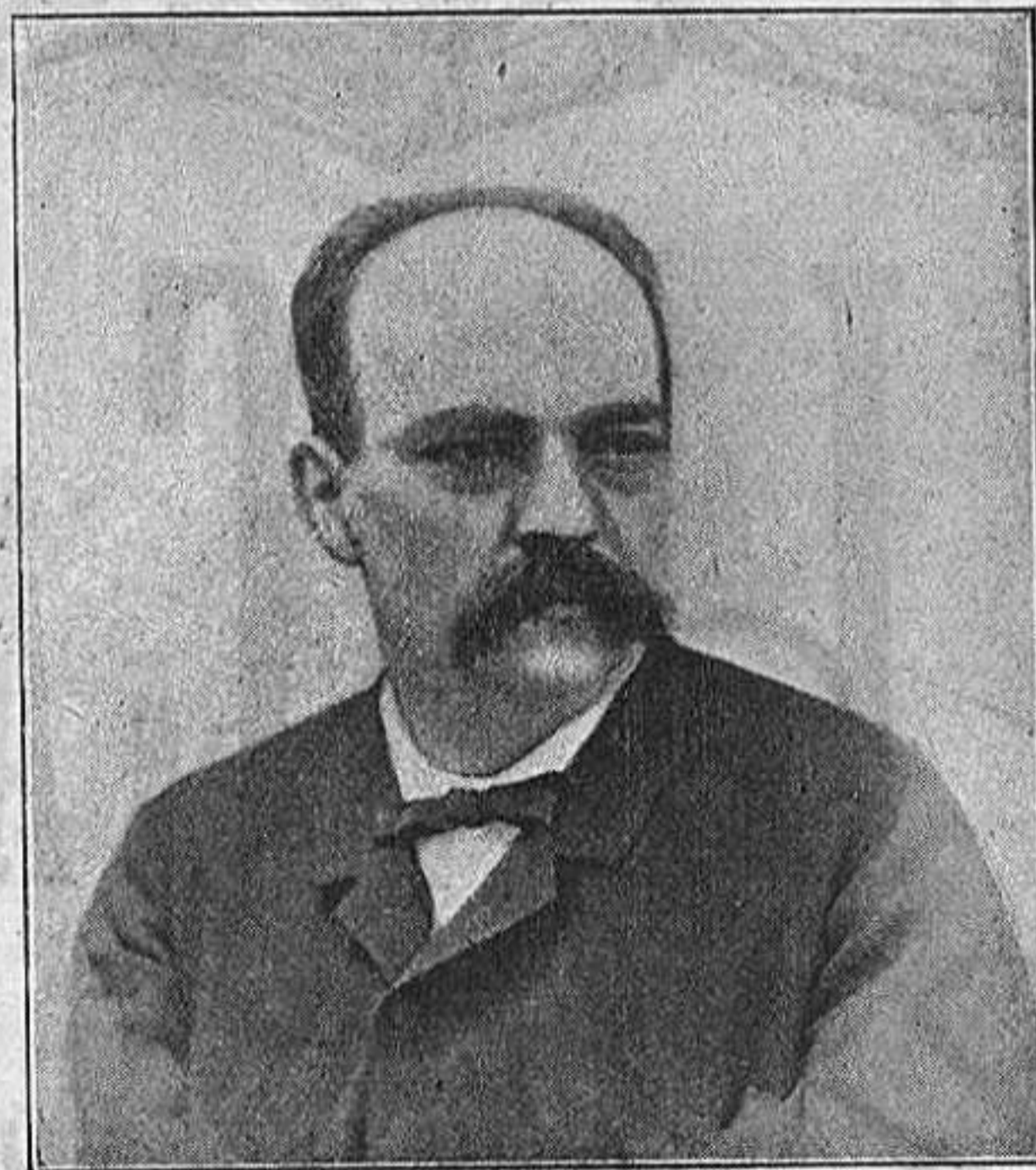
son mes hábils que nosaltres, governarán ells, y si en efecte ho arriban a fer bé governarán a plena satisfacció nostra.

Aixó precisament es la República: la desvinculació del poder, qual representació mes alta no pot ser patrimoni de una sola familia, y qual exercici no pot correspondre a determinadas oligarquias, sempre las mateixas, y que per tant tot ho sacrifican a las sevas especials conveniencias.

La República es flexible, no comporta antagonismes irreductibles entre l' país y l' govern, veu las necessitats públicas y las satisfá de dret, sense vacilacions, y obra directament sobre 'ls mals de la nació.

La República, en fi, es l' únich remey racional, eficás y probat.

P. K.

VALENTÍ ALMIRALL

DESDE algun temps avants de la revolució de Setembre, era ja conegut y respectat en els círculs literaris y polítichs de Barcelona, l' nom del llavors molt jove Valentí Almirall. Licenciat en Dret en la Universitat barcelonina, havia fet una carrera brillant, distingintse entre la joventut democrática de aquell temps per son esperit reflexiu y per l' originalitat y l' alcans de las sevas concepcions y ideas.

Al esclatar el moviment revolucionari se feu apòstol de las doctrinas republicanas democráticas federalistas. Eran molts els que llavors se deyan federales, sense saber a punt exacte lo qu' era aquest sistema: se 'n deyan per moda, per figurarse que l' ser federal significava anar més adelantats que tothom. En Valentí Almirall coneixia a fondo la doctrina federalista; havia fet grans estudis d' ella: li eran familiars las institucions de Suissa y dels Estats Units, y dedicá la paraula y la ploma a la seva propagació.

Ab molta facilitat hauria pogut obtenir la investidura de diputat a las Constituyents de 1869: pero son carácter independent, rebelde en certa manera a la disciplina de partit, y per altra part l' ausencia de tota ambició l' privaren de fer la carrera política a qu' estava cridat per sas positivas y sólidas condiciones de inteligencia.

Alguns dels seus companys, que no valían lo qu' ell, anaren a las Corts una y altra vegada: ell se contentá dedicant la seva activitat a la reorganización de la Casa Provincial de Caritat, de qual Junta fou nomenat President. Ab sas midas previsoras, ab son zel inagotable, ab aquell sentit práctic qu' era un dels seus distintius, ab son amor al pobre y al desvaigt, que sense ser externament efusiu, covava en lo més íntim de la seva ànima, torná aquella casa de mort a vida. Cambiá radicalment el seu règimen, dignificá al humil albergat, millorant la seva condició física y moral, y assegurá 'ls recursos del establiment, fent desde alashoras innecessaris els subsidis de la Corporació Provincial. Las administracions successivas no han tingut més que seguir las sévas petjadas pera fer de aquella casa un alberch modelo.

Al mateix temps publicava y dirigia el periódich *El Estado catalán*, en el que feya ardorosas campanyas en defensa de las solucions federativas. Quan al any 78 fou proclamada la República, aná a publicar el periódich a Madrid, ab l' afany de que sigues sin conegudas per tot Espanya las aspiracions de Catalunya.

Després de la cayguda de la República, a penas cedí la cautelosa prevenció de 'n Cánovas, recullí y organís 'ls restos dispersos del partit federal, comensant la publicació de un nou periódich titulat *Diari catalá*. Reuní prompte numerosos adeptes; pero en breu se trobá malament dintre del partit, per haver proclamat el Sr. Pi y Marga l' doctrina del pacte sinalgamátich—comutatu bilateral qu' ell considerá desatinada. Sense contradiro, deixá que l' jefe del partit federal propagnés el pacte per Catalunya; pero terminada la seva excursió, se separá d' ell, exposant las causas que a ferho l' obligavan.

Desde llavors concentrá las sevas aspiracions en Catalunya: convocá una Assamblea que 's vejú molt concorreguda y fundá el *Centre catalá*. D' aquí nasqué l' catalanisme polítich. En breu adquirí l' *Centre* una vida exuberant: contava ab centenars de socios y donava mostres de una activitat assombrosa. Pero prompte surgiren graves dissidencias. En Valentí Almirall, al fundar el catalanisme, no havia abdicat eis seus ideals democrátichs y republicans, y aquests eran mal vistos per molts dels elements qu' en el *Centre* figuravan. Sobrevingué un ruidós rompiment y 'ls que del Centre 's separaren constituïren la *Lliga de Catalunya*.

Pera res foren tinguts en compte 'ls serveys del Sr. Almirall, ni 'ls furs de la seva preclara inteligencia. Al any 86, després de haver publicat el llibre *L' Espagne telle qu' elle est*, que cridá poderosament

l' atenció tant en el nostre país com en el extranger, doná a llum la seva obra més important: *Lo Catalanisme*, cos de doctrina de las ideas autonomistas, escrit ab una gran imparcialitat en els judicis que formula y ab una claretat extraordinaria y un admirable sentit práctic en las solucions que preconisa.

No obstant y l' autoritat legítima que li doná aquesta publicació, els companys de causa l' miraren sempre ab rezel y no s' avingueren may a ferli justícia. Apenas se recordaren d' ell pera conferirli la presidencia del *Ateneo barcelonés*. Després, la desconsideració més absoluta. Encastellats en sas fatlures regressivas y en sas tendencias reaccionarias, com a catalanista l' trobavan massa republicà. En cambi, molts de nostres correligionaris, com a republicà l' trobavan massa catalanista.

Ab tristesa y fins ab certa repugnancia solia contemplar la desviació insensata del catalanisme qu' ell havia fundat: els companys de causa li eran soberanament antipátichs, els uns per l' afany ab que fomentavan tontos antagonismes dintre de la nació espanyola y per sos arcaics enamoraments, renyits ab l' esperit del segle; els altres, ó siguin els militants, per sas impuresas y falta de tot escrúpul en sos maneigs polítichs y per sas abominables tendencias reaccionarias y clericalis. De tots ells parlava ab merescut desdeny. Recenent, en vigílas de las últimas eleccions de diputats a Corts, els llansá una frase que 'ls desconcertá, y contribuí a reduhir a la impotencia l' abigarrada conxorxa electoral que havían arribat a formar en contra de la unió republicana. «El catalanisme—digué en el prefaci de l' edició castellana del seu llibre—es l' última evolució del carlisme a Catalunya.»

Almirall que possehia grans qualitats de inteligencia, de penetració y de perspicacia: que sabia iniciar un moviment y organisar una forsa, careixia en cambi de l' esperit de persistencia. Aixís molts de sas empresas iniciadas ab gran fortuna, eran per ell abandonadas al topar ab qualsevol de aquellas dificultats inevitables en tota obra humana que té per base el concert de las voluntats. Una vegada retirat, se constituïa en el censor mes sever y implacable de sí mateix y de la seva fracassada tentativa.

Aixut de paraulas y de aspecte concentrat y ab certs ayres de missantropía, era en el fóns un humorista. Emítia frases y conceptes de una justesa que sorprenia. Ningú com ell pera ferse cárrech de una qüestió y obrir camins inesperats en qualsevol cas difícil.

Possehia una cultura vastíssima, adquirida en la lectura y en la experiencia de la vida. Havia viatjat molt y ab gran profit.

Fundá l' *Ateneo Libre*, que tingué vida brillant encare que breu. Fou l' organizador de la memorable festa de Hostalrich realitzada en honor de son amich entranyable Frederich Soler, creador del Teatro Catalá. Com executor testamentari de 'n Rossendo Arús, deixá un testimoni de sas ilustradas iniciativas en la instalació y bona disposició de la Biblioteca que porta l' nom de aquell malaguanyat patrió.

Era generós y desinteressat sense fer may alardes de brillantés, ni de rumbo.

LA CAMPANA DE GRACIA ha perdut ab ell un amich de tota la vida: mes encare que un amich, puig l' Almirall fou propiament el seu padrí.

En l' any 1870, immediatament després de la insurrecció de las quintas, y del assalt de la llavoras vehina vila de Gracia, sigué en Valentí Almirall qui doná l' títol de aquest semanari a nostre plorat editor D. Ignocent López Bernagosi, presagiant al nou periódich una llarga y próspera existencia. Aquests presagis s' han completat totalment.

Per aixó LA CAMPANA DE GRACIA, avuy toca a morts en honor de un home honrat y digne en tots conceptes; de un patrió intaxtable que dedicá tota la seva activitat a la difusió de sas ideas y a la cultura del poble, al amich del ànima, que per espay de moltíssims anys honrá diariament ab la seva presencia la nostra redacció, considerantla y ab just motiu, com la seva propia casa.

Pochs días avants de sa defunció, ens feu la darrera visita. El cotxe que l' conduhia, puig ja a penas podia caminar, se pará davant de la llibreria, responnentnos, quan li preguntarem pel seu estat, ab una humorística frase de resignació.

Dimars al matí l' acompanyarem en son darrer viatge. Sigué l' enterro una expressiva manifestació de tristesa. Se dolia tothom de que Barcelona hagués perdut una de sas figuras de més relleu; una de sas inteligencias mes poderosas.

P. DEL O.

IMITEMLOS

Diumenje va celebrarse a Paris una festa eminentment republicana: la festa de la *Lliga de la ensenyansa*.

Aquesta *Lliga de l' ensenyansa* ha sigut la regeneradora de la nació francesa, l' auxiliari més eficás de la República.

Aquí van algunas notícias, que aixís ho demostran.

Realizada la gran Revolució de a fi del segle XVIII, fou plantejada aquesta qüestió en la següent declaració dels Drets del Home: «La instrucció es una necessitat de tots: la Societat deu afavorir ab tot el seu poder el progrés de la rahó pública, posant l' instrucció al alcans de tots els ciutadans.»

Pero una cosa es la teoria y un' altra la práctica. A la Revolució no li quedá temps pera desarrollar aquest principi.

Vingué l' imperi, y Napoleón demostrá que més que homes instruhits li agradavan soldats sumissos que 's deixessin matar a las sevas ordres. Lo que no feu l' Estat s' encarregaren de realisarho certas corporacions religioses, entre ellas la dels Germans de la Doctrina cristiana, que, autorisats per l' Emperador, s' establiren per tota la Fransa, ab el propósit d' enmotllar a son arbitre el tendre cervell de s noys y dominar després a las futuras generacions.

La restauració descuidá també la ensenyansa, lo mateix que l' segon imperi, a despit dels successius esforços de Cuvier, Royer-Collard y Víctor Duruy.

El país permaneixia indiferent, y 's contava més de mitj milió de noys que no coneixien las becerolas. Per fi, quan ja l'Imperi trontollava, un notable escriptor y bon republicà, Joan Macé, procurà popularisar la causa de l'ensenyansa gratuita obligatoria y laica. La guerra vingué a interrompre 'ls seus esforços; pero després de la pau aquests se redoblaron, y per fi 's trobà una solució eminentment popular, ab la constitució de la *Lliga de l'ensenyansa*, y la petició de la firma y de un sou (cinch céntims) pera fer la guerra a la ignorancia. En poch temps s'arribà a reunir un contingent de 1.267.267 firmes y altras tantas monedas de cinch céntims, ó sigui una suma de 63.363 franchs y 35 céntims, que sigueren aplicats ab gran acert a traballs de propaganda.

Comensaren a interessar y a guanyar a las corporacions municipals, que rivalisaren en zel y ardor, y per fi l'govern se feu l' campeo decidit de l'idea, mitjansant l'intervenció parlamentaria de Paul Bert, ilustre filòsof. Las lleys decisivas de Ferry (1881-82) sigueren completadas per la de 30 de octubre de 1886.

Desde aquella fetxa l'instrucció primaria a Fransa reuneix el triple caràcter de gratuita, obligatoria y laica. Ja no hi ha avuy un sol ciutadà que no sàpiga de lletra. La República s'ha consolidat, enfonzant las sevas arrels en l'esperit dels homes conscients.

Republicans espanyols: ¿no 'ns diu res l'exemple de la República francesa?

Per acabar ab el monopoli de l'ensenyansa congregacionista, per tots conceptes funesta, sols hi ha un medi: el qu'emplearen els fundadors de la *Lliga de l'ensenyansa* en la veuhina República.

El bon exit de l'empresa depen del entusiasme y la decisió del poble. Ha de ser més obra dels ciutadans que del Estat.

Lo més notable es que aquest cambi tan inmens y que ratlla en maravellosa, s'ha efectuat en poch més de un quinquerenni. Jutjis ab aixó de la virtualitat de las institucions republicanas.

Y prenguis per modelo de lo que succehiria a Espanya, si a imitació de Cuba recobravam l'independencia, emancipantnos de la tutela monárquica, de la tiranía clerical y dels abusos de la burocracia, las tres plagas que assolavan a Cuba, durant la dominació espanyola.

Y aquí sí que no 's pot alegar que Cuba estigués millor preparada qu'España per implantar y practicar el régimen republicà. Baix el punt de vista étich el aqúell poble més meridional que l'nostre, y per consegüent més impresionable y de passions més ardentes que las que aquí dominan. Se 'l té ademés per indolent y versátil. Conté elements de las rassas més diversas y contrapuntadas: hi ha blancs y negres, y xinos y mulatos, y quarterons y mestissos, formant una barreja informe.

Els odis entre peninsulars y indigenas eran implacables y 's trasmetían de generació en generació. S'admetia com article de fé la legenda de que l'fill del peninsular, nascut a l'isla, era per naturalesa enemich y despreciador del seu pare.

Per aixó 'ls peninsulars temían tant la independencia. Creyan ells que desamparats dels governs d'Espanya, s'apoderaria de Cuba l'anarquia més espantosa y no 'ls quedaria altre remey que posarse a salvo emigrant en massa.

El promedi de la instrucció sobre tot de las classes socials inferiors, estava també molt per dessota del d'Espanya.

Semblava que no pogués existir al mon un poble menos preparat pera regirse y governarse baix las institucions republicanas.

Y no obstant els fets han vingut a demostrar tot lo contrari. La República está essent allí no sols el progrés y la riquesa, sino també la pau. Desde l'primer moment de proclamada, van desaparèixer els odis seculars: els espanyols varen rebre l'abrá dels cubans, y avuy son considerats, respectats, estimats com a elements poderosos de activitat y de avens.

—May hem estat tant bé com ara!—exclaman els espanyols allí establerts, que tot ho temían de la independencia de la isla.

Molta part de aquest benestar moral, polítich y material es deguda al ilustre president Estrada Palma, home de gran cultura y de un patriotisme sense límits, verdadera antitesis dels governants espanyols enviats allí a viure sobre 'l país, y qu'eran els principals fomentadors de la desmoralisació. Pero 'l gran magistrat seria impotent pera fer el bé de la seva patria, si no contés ab l'eficacia de las institucions republicanas.

Cuba, al alsarse tan repentament desde l'abisme de la ruína y de l'opressió, fins al pinácul de la gloria y la fortuna, ns está senyalant un camí de regeneració assegurada.

Res hi vol dir que un poble estigui abatut, dominat, corcat per tots els vicis: res hi vol dir que sigui presa de rutinas y preocupacions y de la desampoderada codicia dels governants. Ell tingui sols la forsa de voluntat necessaria pera ferse cárrech de la seva situació y sacudir ab un acte de virilitat tanta opressió y miseria, y en el esforç trobará 'l premi que 's mereix.

El poble espanyol el día que vulgui y s'ho proposi: el día que cregui en la llibertat y la República, obtindrà 'ls mateixos resultats que ha alcançat Cuba, senzillament porque ha tingut fé en l'idea y en ella mateixa.

J. R. y R.

CÓM S'ALBARDA ALS POBLES

OLTS son encare 'ls que s'ho preguntan. La guerra entre 'l Japó y Rússia ¿a qué 's deu?

¿Quíns ofensas han rebut els russos dels japonesos? ¿Qué tenen els japonesos que tirar en cara als russos? ¿En qué 'l honor—

aixó que 'n dihem l'honor nacional,—dels uns ó dels altres, ha quedat ferit?

Aparentment no ha passat res; pero si, volent esbrinar seriament l'assumpto, se dirigeixen vostés al element oficial de Sant Petersburg ó de Moscou, ja 'ls asseguro jo que 'n sabrán de grossas.

Las classes directoras de Rússia—que, com las d'aquí, no diuixen res—ben alt van predicant ho per carrers y plassas.

—La causa, la verdadera causa de la guerra actual es el *perill groch*.—

¿Ho han sentit? El *perill groch*. No 'l busquin de cap més color que aquest.

Pero ¿en qué consisteix aquest *perill groch*, que tan sembla preocupar als cap-pares del imperi moscovita?

El *perill groch* es—segons els sabis russos—la excessiva preponderancia que 'l poble japonés ha adquirit en aquests darrers anys.

—Al empunyar las armas pera anar a combatre als soldats del Mikado—diuhen els heraldos del czar—prestém a l'Europa un servey que jamay ens será pagat en la mida deguda.

Y 's posan a fer una relació, que verdaderament espanta.

—Els japonesos—parlan els altruistas russos—son forts y numerosos y viuhen molt afamats. ¿Cóm sortirne d'una situació tan lamentable? Realisant el diabòlich plan que de temps há portan al magí. Aquest plan no es altre que 'l de buscar bronquina a qualsevol nació de rassa caucásica, aturdir-la ab l'estrepit dels seus canóns, y aprofitant els primers moments de sorpresa, tirarse demunt d'Europa ab l'ajuda dels xinos, invadir-la com una onada y conquerir-la, si possible es, ó quan menos saquejar-la sense deixar un ral en cap pertamonedas ni un pa en cap armari.

¿Veritat que la ocurrencia es de las que fan posar els cabells de punta?

Per fortuna aquí está Rússia, disposada a impedir tot' aquesta serie de disbauxas. Ella, ab el seu nas secular, han ensumat els propòsits dels vasalls de Mutsu-Hito y ab las armas a la má va a pararlos els peus.

—A la guerra, russos heróychs!—cridan els notables de Sant Petersburg:—A la guerra! A desvanexi aquest perill groch que 'ns amenassa!...

Y 'l poble, horroritzat davant de l'idea d'un perill de tan desagradable color, empunya las armas y s'ençamina a la frontera!...

Lo curiós es que a Tokio y a Nagasaki está succehint exactament lo mateix que a Sant Petersburg y a Moscou.

També allà las masses se llenen a la guerra, resolt's a combatre un determinat perill: el *perill blanc*.

—Sí—els diuhen als japonesos els propagandistas belíchs:—L'imperi del «Sol naixent» está perdut si tots com un sol home no 'ns aprestém a lluytar contra aquest perill blanc que descaradament ens amansa.

Colocats a la vanguardia d'Europa—segueixen dihent els conspícuos de Tokio—els russos guiarán cap al Assia als exercíts de las nacions que 's titulan civilisadas, y ¡ay de nosaltres si 'ns troban desprevinguts y no sabém retaxassar a temps la ona gegantesca que rumorosa avansa en direcció a casa nostra!... ¡A las armas, donchs digníssims japonesos! ¡A las armas, y siguin els nostres pits la muralla contra la qual el perill blanc ha d'estrellarse!...

La espurna fa l'efecte en una mina hàbilment carregada durant mesos y anys de propaganda anti-europea, y 'l poble japonés, pensant en el perill que allà en la terra dels czars ven dibuixarse, empunya 'l fusell y 's llenen al carrer disposat a cometre qual-sevol estropici.

Desde Sant Petersburg endavinan el perill groch; desde Tokio o'loran el perill blanc!...

Y lo real y posítu es que 'ls tals perills no existeixen ni han existit may, ni son altra cosa que producte de la inventiva d'uns quants senyors, que ab aquesta senzilla maniobra alcançan dels pobles una conformitat que no essent aixís difícilment obtindrían.

Perque—miremho despassionadament—¿quí sería l'aixerit de Moscou que s'atreviria a dir als seus vehins:—Companys, hem d'anar a la guerra pera satisfer els capritxos del czar ó las ambicions dels seus consellers?

Y ¿ahont se trobaria a Tokio un japonés prou fresch pera dir al poble:—Amichs, un convidó a empunyar las armas pera anar a tenir l'honor de fernes matar en obsequi al Mikado y als seus ministres?

Per xó 's parla de onadas inmensas de gent invasora y s'inventan perills grochs y perills blancs. Aixís las masses mossegan l'am y s'ençaminan al degolladero cantant himnes al pare dels russos ó al pare dels japonesos.

Y aixís els *virus* van fent el seu fet y 's perpetúan sobre la terra la violencia, la infelicitat y la tiranía.

FANTÀSTICH

PER LA INSTRUCCIÓ

A MON AMICH EL MESTRE LAICH, SAMUEL TORNER

S'ha dit distintas vegadas que aquí la ignorancia impera, y qu'entre la classe obrera hi han molts analfabets; y no sapiguent de lletra fàcilment se pot compendre, que cap poble pot empendre la defensa dels seus drets.

La estadística demostra de una manera palpable, la situació deplorable en que 's troba la instrucció; a Espanya hi han milions d'homes, es a dir, molts proletarians, que degut a motius vari's no coneixen ni la ó.

Es molt cert que tenim mestres y casas inhabitables, que no sent res més qu' estables, d'estudis els fan servir; pero es també cosa certa y que tots sabém de sobras, que alguns desitjan que 'ls pobres no sàpigan de llegir.

Qui llegeix, es cosa clara que si un xich de temps emplea pot arribar a ferse idea de tot el que li pertany; y aixó no pot agradáls hi als que del obrer se 'n riuhen y triuñan, medran y viuhen de la farsa y del engany.

¡Falta instrucció! y els mateixos que desitjan la ignorancia, censuran ab arrogancia del poble la estupides; pero en lloch de fundá escuelas hont els homes s'instruixen, deixan que tot ho invadeixin las tabernas y cafés.

Per altra part, els estudis que del govern dependeixen, y els col·legis qu'estableixen certs *ministres del Senyó*, mes bé que llochs de cultura sense por d'equivocarse, podrián anomenarse escuelas de corrupció.

Allí no ensenyen res práctic; excepte 'l llegir y escriure el demés faria riure si no fes avergonyar; descripcions empalagosas de ridículas historias;

resos, quientos y caborias que no portan cap bon fi.

Allí no s'ensena ciencia; s'ensena historia sagrada qu'es una cosa apropiada per tocarse del bolet; y s'ensena la doctrina de Cristo; la verdadera; que resulta de primera quan un no té cap quartet.

Y als col·legis del jesuitas perque els noys puguin aprendre, perque puguin milló entendre tot el que 'ls van explicant, han adoptat fa molts días una táctica certera; els futejejan pel darrera perque vagin endavant.

Resulta, parlant en serio, que aquí hi ha molta ignorancia, y que 'ls mestres de l'infancia son tontos ó depravats, que sense gayres escrúpuls la instrucció prostitueixen y als tendres noys converteixen en homes degenerats.

Urgeix, donchs, ¡que aixó s'acabi! y hem d'empendre una campanya contra aquests que 's donan manya per corrompre als nostre fills; hem de fundá escuelas lliures 'hont qualsevol criatura fassi acopi de cultura sense passar certs perills.

J. Usón

De verbena

—Noya, tornémnos en al llit.
—¿Per qué?
—Perque... aixó es la lluna.

Entre ells

—¿No l'ha alarmat el crim de Madrid?
—¿El d'aquesta fulana del capellá?... Me'n rich jo d'aixó: la meva Tuyas no es dona d'armas tomar.

COPS DE PISTÓ

Observeu que 'ls capellans, prenent dels devots el pèl, sempre els diuhen:—¡Sols al cel s'está bé, estimats germans!— Y a n'ells sí un mal se 'ls aferra tenint del metje els serveys, i no 'n buscan poch de remeys per poder viure a la terra!

Dels diners que a la caixeta de las ánimas hi troba hi ha un rector que 'ls gasta en roba per la seva nebodeta.

Y aquesta, qu'es campetxana, quan parlan del vestir diu: —Jo vaig hivern com estiu sempre vestida de llana.

—Mamá, ¿per qué no dú avuy aquell ram tan blanc que teta que ahir portava al vestit quan va casarse a la iglesia? —Perque... ¡diable de xicot! perque... a la nit el va perdre.

Pels molts pecats que tenia y fer bona confessió, mossén Pere a la María feula entrá a la sagristia quedant d'allí en un recó.

Ans de tancar-se, ab misteri va d'í al escolá mes gran, qu'es un dels de mes senders: —Si algú 'm demana, que esperi, dígalí que estich resant.

Una vella al cap d'un quart el demanava ab urgencia y l'escolá al pendrehi part li digué: —Vingui mes tart, resa per la Providencia.

Es inútil que li digui que l'espera una senyora, ja sé qu'ell trigui ó no trigui no sortirà fins que estigui ja llest de la *peccadora*.

MARTÍ REVOLTÓS

La virtualitat de la República

ESDE que l'Isa de Cuba ha adquirit la independencia, constituíntse baix el régimen republicà, ha tornat de mort a vida.

La pau més inalterable reyna en el país: la pau, inseparable amiga de la prosperitat.

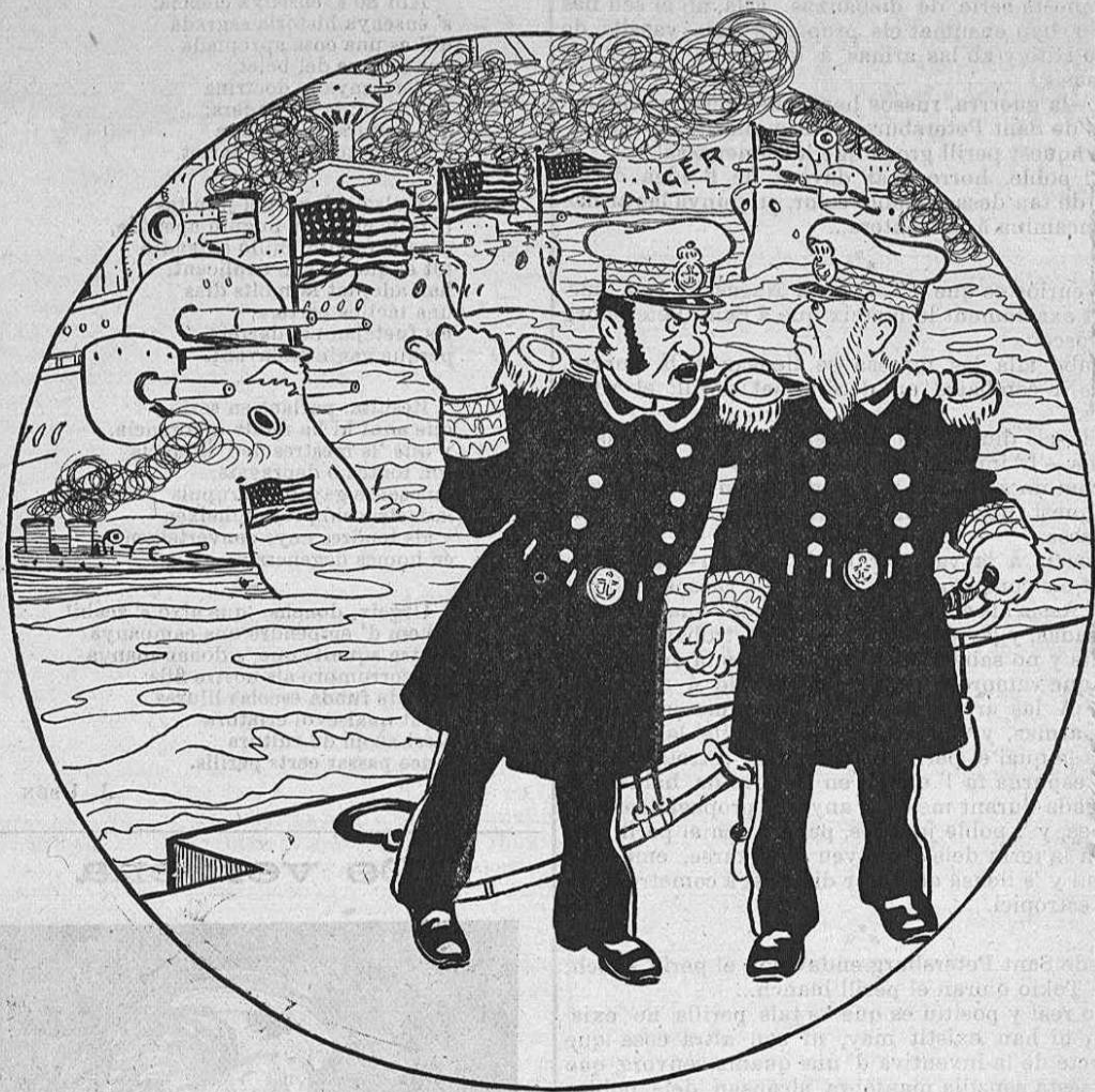
Segons l'últim balans, en el tresor de la isla apareix un sobrant de 4.638.000 duros.

La safra es la millor coneguda desde que 's cull canya: ha donat un producte de 1.300.000 toneladas de sucre. La collita del tabaco es extraordinaria. La riquesa pecuaria, casi extingida durant la guerra, adquiereix proporcions colossals. Dintre de poch Cuba será una nació exportadora de bestiar. En el comer de fruytas s'ha efectuat una exportació per valor de 13 milions de duros.

En totas direccions s'están construhint líneas férreas. La campanya 's transforma completament y més encare las ciutats. La Habana está desconeguda, omplintse de palaus comercials, hotels y tota mena de construccions suntuosas. La higiene s'ha millorat tan radicalment, qu'en el decurs de un any no s'ha registrat un sol cas de vómit.

Peró hi ha un dato, que val per tots. Cuba conta avuy ab 4.700 mestres d'estudi. Hi ha 700 mestres més que guardias rurals destinats a la vigilancia y al sosteniment del ordre públich. Ni la República Helvética, qu'en materia d'ensenyansa ocupa 'l primer lloch, sosté proporcionalment al cens de població un número tan considerable de professors. Cuba s'ha proposat imitar-la y la excedeix, fidel a la divisa: «La primera riquesa de un poble es l'instrucció.»

A Tànger

—¿Els coneix aquests barcos?
—¡Prou! Son els de la surra.

Pel foch de Sant Joan

—Teniu, cremeu els gegants, que 'l bisbe diu que no 'ls vol.

BATALLADAS

L famós Capriles, governador de Valencia, en son cego afany de deshonrar y suspendre al Ajuntament republicà de aquella ciutat, ha perdut els estreps y se n ha anat de bigotis.

Ara en Maura y en Sanchez l están reconeixent, y ells dirán, després de que l' hagin ben examinat, si queda medi de aprofitarlo.

Lo evident es que al Ajuntament valencià, á despit dels rencors de n Capriles y dels odis de n Soriano, no s' ha trobat medi de jugarli una mala partida.

¿Qué dirá ara *La Perdiu*, que de algún temps en aquesta part venia calumniant á n' aquella corporació, y amenassant á la majoria republicana de Barcelona ab tota mena de retencions y desprestigis?

¿Qué volen que digui! Res. Encare que volgués parlar no podria.

Y no podria per tenir ocupada la boca, á causa de tenirse que tragar tota la mala baba que fins ara ha vingut vomitant.

¡Quina asquerositat!

L' ex-progressista Baró s' ha cregut posar una pica en Flandes, remembrant en un article 'ls suposats horrors del any 1873. Es el recurs obligat á que apelan els monárquichs quan se veuen perduts, ab tot y no tenir punt de comparació lo succehit durant la República ab lo que va passar al any 98 y ab lo qu' está succehit encare avuy dia.

Pero en Baró, passantse de llest, reproduheix uns párrafos molt severos de uns discursos de n Salmerón, pronunciats en plena época republicana, atacant ab duresa als suicidas que pertorbavan aquella legalitat.

—«Llegiuli aquests párrafos— ve á dir el Sr. Baró —y després digueuli:—Vosté va pronunciarlos.»

¡Vaya un mal li farien si tal li diguessin! En Salmerón, com tots els ilustres jefes de aquellas perturbadas situaciones, al parlar com parlavan, tenian quan menos el mérit, desconegut entre 'ls monárquichs, de la llealtat y la franquesa.

L' haver dit lo que digueren, no revela altra cosa que la seva sinceritat. Y aixó, lluny de desprestigiari'ls, encare 'ls enalteix.

Estigui ben segur el Sr. Baró que si las circunstancias els haguessin portat á perdre las colonias, avants que suscriure 'l tractat de París, tots ells, del primer al últim, s' haurian mort de vergonya.

Traduheixo de *El Motin*:
«A Manila ha sigut condemnat á mort per infanticidi 'l capellá Víctor de los Reyes.
»Compadeixo al infelis á qui un vot impracticable porta al patíbul.

»Si ell hagués pogut dirli al món:—Aquest es el meu fill!—es ben segur que no l' hauria assassinat.
»Lo absurd en aquesta ocasió ha engendrat lo monstruós.

»¡Caygui la sanch del fill y del pare sobre qui te la culpa de la mort dels dos!»

En Silvela, pera simular que pagava tribut á las exigencias de la moralitat política, dictá tres resolucions.

Primera: supressió de la cessantia dels ex-ministres.
Segona: clausura definitiva del bufet de advocat dels concellers de la Corona.
Y tercera: incompatibilitat del càrrech de diputat ab el de director general y funcionarios de análoga categoria.

Donchs totas aquestas midas han caygut en desús.
La Cámara está plena de diputats incompatibles. Els ex-ministres de la Corona que reclaman la cessantia, tenen guanyat el plet, y ell mateix, ab tot y 'l càrrech elevat que despenyava, no ha tingut tancat un sol dia 'l seu bufet.

Hi ha que desenganyarse: no desapareixerá d' Espanya la bruticia de la immoralitat, fins que vingui la República á fer dissapte, ab una escombra nova.

Dels núvols del cel han caygut aquests últims dias formidables pedregadas.
De las esferas del govern s' ha després una espessa pluja de creus, que han anat á posarse sobre 'l pit dels que més varen distingirse en l' últim viatge regi.

Calamitat sobre calamitat.
Las pedregadas fan mal-be las cullitas.
Las creus donadas sense com vá ni com costa fan mal-bé la formalitat espanyola.

El Sr. Vallés y Ribot, elegit á la vegada per la circumscripció de Barcelona y pel districte de La Bisbal, ha obtat per aquest últim, ab lo qual Barcelona y la minoria republicana perden un representant. Si hagués obtat per Barcelona, el districte de La Bisbal s' hauria hagut de provehir en segonas eleccions, y 'l triunfo de un nou diputat republicà era segur.

Sentim que al interés personal, s' haja sacrificat aquesta vegada, com tantas otras, l' interés de la causa republicana.

La manera més segura d' evitar en lo successiu aquests resultats, consistirá en evitar á tota costa la duplicitat de candidaturas. Més ha de poder en tothom l' amor á la República, que las satisfaccions sempre mesquinas de la vanitat personal.

El pes de la discussió sobre 'ls alcohols ha recaygut sobre 'ls diputats republicans Srs. Zulueta, Nougés y Trevijano. Ells son els que han tractat l' assumpto ab més coneixement de causa, obtenint al-

gunas milloras en el desatinat projecte del ministre.

Es necessari que 'l país sápija qui s' interessa per ell, fins á convencers de que la causa dels espanyols y la de la República son una mateixa causa.

Per un periódich de París sabem en qué consistirá l' arreglo del Concordat que portan entre mans en Maura y 'l Vaticá. Se tracta principalment de legalisar la situació de las corporacions religiosas. Freres y monjas, vinguts del extranger, podran establirse tranquilament á Espanya sense altre obligació que la de naturalisarse espanyols. Y totas las corporacions serán permesas, aplicándose 'hi en últim cas las prescripcions del dret comú.

Ab aquesta reforma res tindrà d' extrany que al destapar la sopera, 'ns trobem la sopa plena de freres.

Demá diumenje será colocada solemnement una lápida conmemorativa en la casa del carrer de Mirallers ahont vá naixer l' insigne patrió Pi y Margall.

Las comisiones adheridas al acte s' reuniran á las 10 del matí en el teatro del Nou Retiro. La comitiva, en la qual hi anirá un armó dels bombers conduint la lápida, la banda municipal y multitud de societats ab sas respectivas banderas, passará per las Ramblas de Catalunya, Canaletas, Estudis, Flora y Centro y seguirá pel carrer de Fernando fins á la Plassa de Sant Jaume, ahont se li agregaran las comisiones de la Diputació y del Ajuntament, encaminantse de allí al carrer de Mirallers, ahont ha d' efectuarse l' acte.

CARTAS DE FORA

CASSÁ DE LA SELVA, 13 de juny

Sembla que alguns frarots, expulsats de la vebina pública, pretenen venir á establirse á n' aquest poble, havent ja á tal objecte adquirit una finca nomenada *Can Mata Bous*, distant de la vila uns tres quarts d' hora.

Lo qu' es per nosaltres ben vinguts sigan, per que quant més negres sigan els núvols, mes forta será la tempestat.

També devem advertir als marits que 's recordin sempre de las paraulas d' aquell castellá que deya: *Cuántos más frailes, más cuernos.*

TARRAGONA, 14 de juny

Ahir va ser inscrit en el Registre Civil d' aquesta ciutat y ab els hermosos noms de Porvenir, Apolo y Progrés, un noy del nostre correligionari A. Nayén.

De veras felicitem al nostre correligionari, per posar en práctica un dels nostres ideals.

¡Avant sempre!

LLORET DE MAR, 19 de juny

El día 12 del present mes va tenir lloch en el Teatre de aquesta vila una vetllada á porta tancada en obsequi dels protectors perdigots, prenenthi part la Societat coral *Armonia Lloretense*, que ab tant de brillo dirigix en Ramón Pujol, á la qual li fou regalada una cinta de gran tamany y ab una infinitat de barras, costejada per la gent de bé.

Dita cinta fou colocada, en mitj de grans murmura-cions y aplausos, en el penó que també li fou regalat per un ex-republicà.

MAQUEFA, 20 de juny

El día 29 del corrent se celebrará en aquesta població un gran *meeting* pers protestar de la pretensió dels propietaris que volen introduhir el desahuci en las fincas nomenadas *rabassas*. Vindrán á tal objecte distingits oradors de Vilafranca y d' altres punts, tots ab la laudable intenció de fer obrir l' ull als nostres rabassayres.

LLORET DE MAR

Gracias á la activitat del entusiasta y jove republicà Juan Ros, el passat diumenje quedá constituhit en aquesta vila el Comité de Juventut Republicana Socialista, adicte á la Unió republicana, del que sigué nomenat president nostre correligionari el conegut propietari senyor Botet y Carnach, haventse acordat per unanimitat oferir la presidencia honoraria als senyors Salmerón, Azcárate, Lerroux y Rosselló, celebrantse dit acte ab gran ordre y entusiasme.

Ha sigut objecte de generals censuras la conducta observada pel senyor Montero, empressari de una de las salas de ball, qui ab tot y blasonar de lliberal, se negá á cedir el saló pera celebrar la mentada reunió, sens dupte pera complaure als de la capa negra y jesuitas de levita, als qui pretén ensabonar.

Perdonemli el seu liberalisme-clerical, no duptant que dada la seva situació especial, un día será aplastat pel xoch dels oposats elements *radical y reaccionari*.

OLOT, 14 de juny

Ni en Marconi ab la seva telegrafia sense fils, ni Mr. Pasteur ab el seu sistema anti-rábich, ni cap de las celebratats contemporaneas, ha arribat á fer un descubrimient tan important com el que ha fet un tal Agna-Maria, per aliviar las desgracias humanas. Aquest ensin-tanat, alt y lleig, com tots els de la seva especie, ab mes gana que un burro magre, maliciós com ell tot sol, no té conferencias mes que ab tres ó quatre *damas católicas* d' aquellas que 's cuidan de las casas dels altres mes que de la seva y que portan lliga-camas de blé ó de fil de gaseosa. Ellas son las que corran per las casas com á ratas xamaneras ab l' *urbanitat clerical*, obligant á que posin sobre las portas foranas unas planxas de ferro colat que al centre hi ha pintadas unas *menuderies* ab un lle-tretero al radedor, que, com no sabem llatí, ens sembla que diu: *Se venden callos.*

En el convent de la Divina Providencia s' hi ha instalat una caixa de la Pá de Sant Antoni que dona per terme mitj, mensalment, unas seixanta pessetas, sense contar ciris, sennas y el fart de riure que proporciona.

Després diuen que 'ls sectaris rojos persegueixen al clericalisme. ¡Cá, home! si no n' hi ha necessitat, puig que ningú ho fa tan bé com ells mateixos, per que cada cop de martell que donan al edifici católich ja fora á terra, si no fos que 'ls manobras de la ignorancia y els de la hipocresia els escombran las runas y els ajudan á apuntalarlo.

Aprofitat y foris Agna-Maria.

Concordancias curialescas

Q Uí sigui capás de sostenir que la nostra *justicia histórica* no 's desvetlla per enllustrar y defensar la *sacrosanta religion de nuestros mayores y menores*, ó té un perdigó á l' ala ó no sab lo que 's pesca, y per si acás hi ha algú que ho dupti, cantin papers y mentin barbas.

Segóns canta una sentència dictada pel Tribunal Suprém en una causa procedent del jutjat de Va-

lencia de D. Juan, l'acte de no llevarse la gorra ó el sombrero un ó varis subjectes quan passa una professó, després de haver sigut advertits, constituheix una ofensa als sentiments religiosos de las personas que ho presencián, y, per lo tant, es penable segons l'article 586 del Códich penal.

Pero, senyors del marge, ¿en qué quedém? Salta á la vista que la tal sentència no pot estar més en pugna ab la Constitució fonamental del Estat; que proclama la tolerancia en materia religiosa, sent una demostració palpable de la algarabía que reyna en tot lo que dependeix de un Estat ahont las sevas lleys constitutivas existeixen de dret pero no de fet. Solament en païssos atrassats pot darse el cas de que l' Códich penal y la Constitució s' donguin bofetadas á cada pas, ab gran satisfacció de la tornasolada quadrilla de polítics prevaricadors, empleats venals, usurers, separatistas y demés farsants de vicis y corruptelas de todas clases y midas.

Pero aném al cas: lo pitjor es que ab tot y las dissonancias que existeixen entre el Códich penal vigent y la Lley fonamental del Estat, com ho es la Constitució, la tal sentència no resulta ni poch ni molt ajustada á la Lley, porque dintre del mateix Códich citat, hi ha l' article 236, segons el qual qui devia ser penat fou el qui se empenyá en que l' subjecte de autos se descubris al passar la professó. Prova al canto: L' article 236 diu textualment: «Incurrirá en la pena de prisión correccional, en su grado medio y máximo y multa de 250 á 2,500 pesetas, el que con amenaza, violencia ó apremios ilegítimos, forzase á un ciudadano á ejercer actos religiosos ó asistir á funciones religiosas de un culto que no es el suyo.»

Tenint en compte tal article, el qui devia ser penat era el que con apremios ilegítimos se empenyava en que el ciudadá processat ejerciera el acto religioso de descubrirse al passar una professó en honra de una religió que tal volta no era la seva.

En cambi hi ha un' altra sentència del Tribunal Suprém, notificada en 12 de juny de 1901, en la que s' declara: «Que no es acción punible permanecer con la cabeza cubierta al paso del Viático ó de una procesión cualquiera siempre que no se haga por escarnio ó mofa», y, per lo tant, D. Benjamín White Cleall, que ab tota cortesia s' va negar á descubrirse devant de unas imatges, fou absolt de la injusta condemna que li imposá el jutje municipal de Marin, confirmada posteriorment en Pontevedra l' día 6 de maig del citat any 1901.

Ara bé: tota vegada que, segons els sabis Rabins, las sentencias del Tribunal Suprém forman jurisprudencia, acabaré preguntant als doctors in utroque de seca y de regadiu: ¿Quina de aqueixas dos sentencias aclara y resolot tan interessant punt respecte á la llibertat religiosa? Ecco el problema.

EL SARRACENO

EL PLAHER DE VIURE

No recordo com ni perquè m' feya ab els Garrigas. Davan reunions, bastant cursis per cert, y tal vegada l' estudi de tota aquella gent estantissima m' atreya; no se darvos una altra explicació. Podria ser, sens dupte, que hi contribuís la casa. Era un principal espayós, ab un jardí que dava goig de veurel. Las nits d' estiu s' hi passavan deliciosament. La delitosa fresca y aquella olor... l' emborraxadora olor nocturna, que s' aixecava de las plantacions lleument aclaridas per fanalets japonesos, rejoventan l' esperit. Jo hi coneixia un paratje, en aquell jardí, qu' ara, després de tant temps com fá que no m' hi acostó, el somnió sovint... El camí era vulgar, y ple de sensacions bon xich desagradables... A cada banda un rengle de palmeras qu' ab al vent movían un soroll estrany: semblava qu' us seguissin y espessin; pro mes avall, passat un surtidor que de nit produhia bastant efecte, tota mena de por y de perill s' esvahia: s' hi aixecava un aromer entre paneras de violetas, discret y silencios, á tres passos de la gruta... Era l' lloch mes desert y admirable.

Una nit, la de sant Joan, es la que promou en mí, aquest desitj de parlarvos dels Garrigas...

En la gran terrassa, d' escala y baranas de marbre, dansavam els contèrtulis.

La meva parella era una cubana. No 'ns coneixíam de res y era la primera vegada que trepitjava l' pis d' aquella casa. He dit trepitjava, y gaire be me 'n benedeixo; era lleugera com una ploma y voltava divinament. En el primer ball, res; pro m' vaig convencer inferiorment de que sentia la vida ab molta fortlesa; tenia un deixament voluptuós y traspuava de tota sa persona una ardençia que m' ubriagava. En el segon ball, m' acceptá també, molt carinyosa y decidida, y dant voltas y mes voltas, varem entrar en detalls.

Era la dona d' un catalá que havia fet fortuna á Guatemala. Un home que ratllava en els quaranta, vulgar y d' escassa instrucció. De costums viciosos, carácter rebech y intolerant, la rebregava sovint y ella n' estava molt queixosa; pero sabia viure, y 'ls seus vintidos anys li procuravan l' alegría qu' ell li escatimava. Jo, un xich realçós, dansava discretament y m' retenia d' ulls y paraulas, pero fou inútil; en el tercer ball vaig sapiguer qu' ell l' havia acompanyada allí y que fins tart no aniria á buscarla. Era molt amich dels Garrigas; ell, y en Ramón Garriga—l' amo de la casa—havian sigut condeixebles...

La Joana—filla gran dels Garrigas—l'ensá l' última nota y s' aixecá del piano... Varen desferse las parellas, ribent y en confusió, y entre l' burgit, sense ser vistos, la cubana y jo varem baixar l' escala, envers el jardí y aquella gran panera de flors que 'ns esperava plena d' ombra y de coixins olorosos...

El camí jo l' coneixia alocuat d' ulls... Las palmeras ens varen atemorisar un xich, pero tirarem al dret, corrent; jo la tenia per la cintura y l' seu alé m' trastornava... Allí, en aquell deliciós y desert paratje, l' aromer, silenciosament feya y desfeya son exquisit perfum... Allí sota l' aromer va esclatar un petó y las violetas s' hi enterniren...

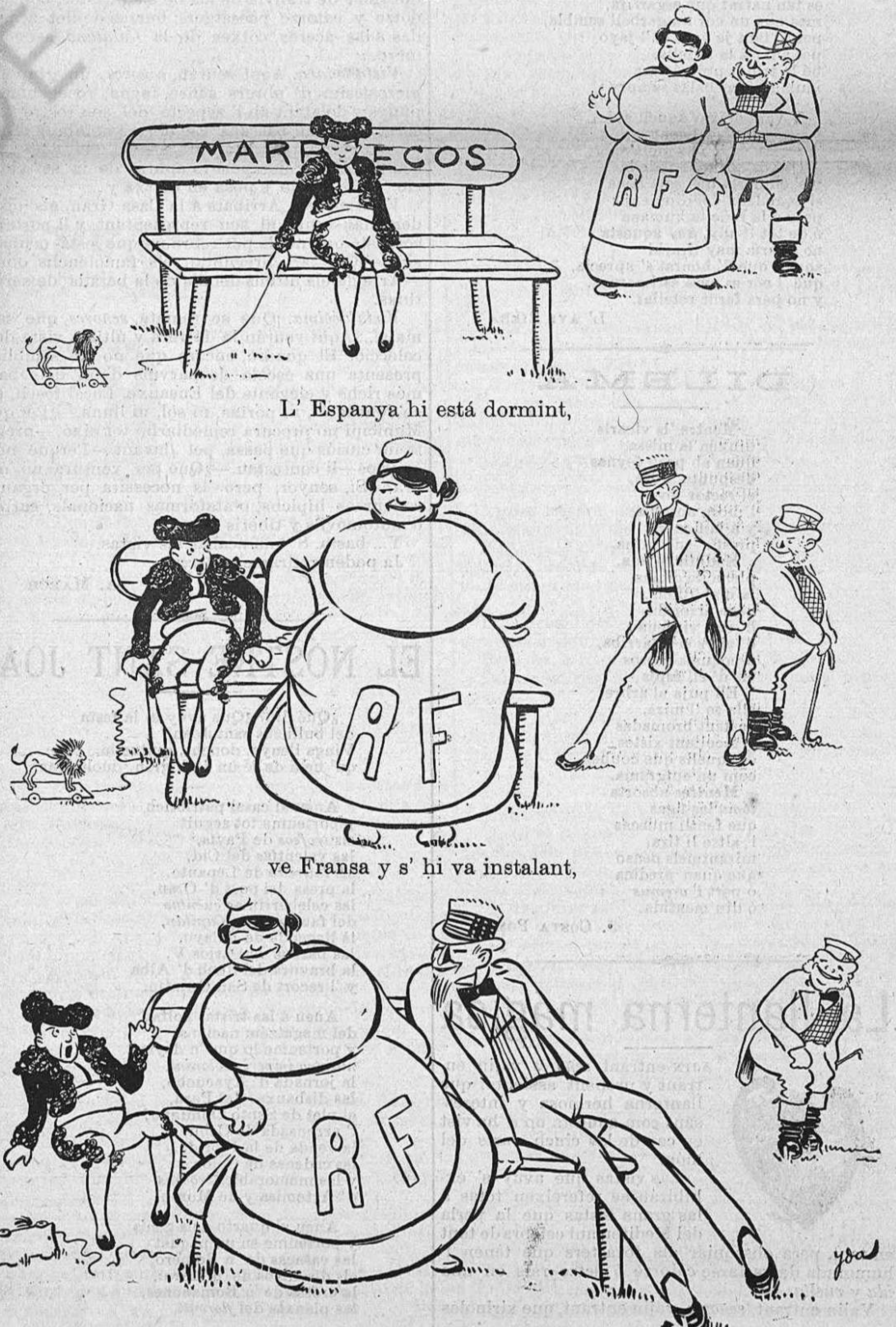
Va ser un instant tan hermós y extrany á la vegada, qu' encara no me l' explico... ¿Quina forsa ens hi conduhí?... Ella no era viciosa, y sí molt sentimental y casta en tots els gestos y paraulas... Ens besarem en un transport de benestar; pero no m' hauria pas atrevit á donar un carácter maquiavélich á l' aventura. Em contenia poderosament la seva presencia... Era una d' aquellas

El xeflis de las potencias

EL DE LA GORRA DE COP.—¿Y á mí, que no 'm toca res? LAS NACIONES.—¡Arri, fora d' aquí! Las criaturas, á la nona.

El banch d' Africa

L' Espanya hi está dormint,

ve Fransa y s' hi va instalant,

tot seguit s' hi assenta l' oncle y ¡aburl, s' ha acabat el banch.

ESPATECH

Rodella de tot l'any

A una vila de la Costa vaig anar l'altre diumenge, y per passar bé la tarde vaig anar a tirá a rodella. Varem sortir del Cassino ab el bon amic Cirera, y passejant xano-xano ens deixem caure a la festa. Ja molts fadrins de la vila ab armes de tota mena hi arriban, ab l'esperansa d'emportarse'n la primera. Aquesta sort consistia ab una hermosa badella, un gros moltó la segona, y dos capons la tercera. Ab quina afició n'hi tiran de cents trets a la rodella; hi ha qui compra deu vegades aquell moltó... y no li entregan. Engrescat pel baf de pólvora, y pel burgit de la festa ma sort vaig volguer probarne. Compro trets, y a la carrera vaig tirar mes de vint tiros ab tal precisió y justesa que vaig fer... com molts dels altres: la vaig errar a la rodella. Donchs per no acabar els quartos vaig dir al amic Cirera:

—«Plego, noy, torném a casa que aixó es molt car y mossega.»

Al entrar de nou al poble sento que l bon amic deya a un jayo que trist passava:

—«També aneu a la rodella?»

—«Iy fill meu, bé prou la porto—respon ab amarga queixa, y al cor la ma se posava boy parlant d'eixa manera:

—La rodella que al cor porto es de tot l'any, y a n' aquesta de tiradors que hi apuntan n'hi veurás moltes dotzenas, y tan sovint hi fan blanc que ja casi l'estabellan.

Els amichs, ó ls que se'n diuen, ab punteria certa, son els que sempre s'emportan els moltos ó la badella.

Alló dels trets franchs, pollastres y colomins casi sempre entre ls companys que avuy corren eixas sorts se reparteixen.

Veurás que entre ls uns y ls altres aquest cor fent de rodella es tan nafrat que esgarrifa, mes que un cor un garbell sembla, per lo tant ja veus si l jayo pot anar a la rodella, bé la tenim prou a casa xiulanthi las balas sempre.»

Y vam deixar aquell avi, y pensant ab tal contesta entre dents jo mormolava:

—Ditxó qui toca rodella y s'emporta una sort bona si es rodella del diumenge; pero a la rodella humana ó de tot l'any, a n' aquesta no deuria may tirarhi aquell que d'honorat s'aprecia, que l cor es pera estimarnos, y no pera ferne estellas.

L' AVI RIERA

DILEMA

Mentre ls vicaris diuen la missa, quan ab prou feynas despunta l dia, el rector jove l hora aprofita y a la figura prest s'encamina.

Endiumenjada, plena de cintas, la majordona, nena aixerida, d'una vintena d'anys si hi arriba, á poquets passos els d'ell espia.

El puja al arbre, ella se l mira, gasant bromadas y escoltant xistes d'aquells que couhen com un epigrama.

Mentres absorba toma las figas que fentli muecas l'altre li tira, mirantmels penso que quan predica ó pert l'oremus ó diu mentida.

J. COSTA POMÉS

La llanterna mágica

AJIN entrant, señores, vajin entrant y prenent assiento, que llanterna hermosa y interesant com aquesta no s'ha vist en cap de las cinch parts del món.

Las vistas que avuy s'exhibiran se refereixen totes á las grans festas que la perla del Mediterrani celebra de tant en tant, pera obsequiar als forasters que tenen l'humorada da gastarse catorze ó setze rals en una ida y vuelta.

Vajin entrant, señores, vajin entrant, que xirinolas

com aquesta no s'vehuen tots els días y l'ocasió quan passa deu aprofitarse...

Bueno... ¿Ja están tots á punt? Donchs muixoni y obrir l'ull, que va á comensar la funció.

Vista primera. Aquí veurán, señores, la rambla de Catalunya, vorejada de pilas de pedras colocadas en agradable desordre, á fi y efecte de que ls forasters hi tropessin y s'hi rompin alguna cosa.

Vista segona. Aquí veurán un carrer, titulat avans carrer del Consell de Cent y conegut avuy ab el nom de *via del Sahara*. La soleyada que sobre aquestes aceras cau es capás de derritir la closca de n Boladeres, que ja saben qu' es dura.

Desaparescuts els plátanos que adornavan aquesta ex-hermosa vía, la gent no s'atreveix á passarhi y ls vehins sols surten de casa á mitja nit.

Ara s'parla entre ells de obrir una suscripció pera comprar un toldo de lona.

Vista tercera. Ojo, señores, ojo, que la cosa no es pera deixarla passar per alt. Aquí veurán la plassa de Catalunya, lloch d'instalació de la *plataforma nacional*, que ja m'he deixó tallar el cap si endavianan qué vol dir. Donchs, si senyors, la *susodicha* plataforma es un tablado ahont s'hi ballan tots els balls populars de la terra: el ball de Sant Vito, el ball-manetas, el ball de bastons y altres dansas no menos sugestivas.

Vista quarta. Aquí veurán, señores, el Parch tancat y barrat... pera tots els que no puguin gastar una pesseta ó no siguin amichs, coneguts, parents, vehins, didots ó *inglesos* d'algun concejal.

El motiu d'aquesta tancada... ó d'aquesta pesseta, es que ls senyors de la Casa Gran han tingut la bellissima idea de celebrar una batalla de flors dintre del únich jardí que ls barcelonins s'han pagat pel seu recreo.

Ab tot, si vostés s'empenyan en escudriñar lo que passa á dintre, poden enflarse al reixat y de segur que ningú ls dirá ase ni bestia y hasta es fácil que desde allí vejín algun lleterro de aquells que diuen: *Siendo estos parque y jardines propiedad de todos los ciudadanos...*

Vista quinta. Aquí veurán, señores, la fira de la Gran-Vía. No es una fira al estil de Londres ni de París; pero Gelida, Orrius, Collbató y Vacarissas pagarian alguna cosa perque la seva fos tan llarga y tingues tan pintoresca varietat de taulas y taulells, velas y toldos.

Vista sexta. Atenció, qu' es una de las joyas de la llanterna. Aquí veurán, señores, la tribuna municipal del passeig de Gracia durant la batalla de serpentin. Prènguinse vostés la molestia de contar els concejals, y trobaran qu' hi son tots. Aixó sí, arribinse dimars al Saló de Cent, y repararan que no s'pot celebrar sessió... *por falta de número.*

Vista sétima. Aquí veurán la *energía* de la primera autoritat local, expressada en forma gráfica. Automóvils que van contra direcció; carros d'escombriayre que caminan escampant el *género*, plataformes de tranvia de las de sis puestos, contenint dotze y catorze passatgers; burras de llet acampadas á las aceras, cotxes de la *Catalana* sense número...

Vista octava. Aquí veurán, señores, un grupo numerosíssim d'obers sense feyna, rosegantse ls punys y delatant ab l'aspecte del seu rostre la miseria qu' están passant. Els obrers nombran una comissió pera que vaji á avistarse ab el regidor del seu districte y li exposi lo apurat de la seva situació. La comissió s'posa en marxa y...

Vista novena. Arribats á la Casa Gran, els obrers demanan veure al seu representant, y l porter els contesta que no ls pot rebre perque está ocupadíssim. —¿Qué fa?—preguntan els famolenchs obrers. —Arregla els últims detalls de la batalla de serpentin.

Vista décima. ¿Que se remata, señores, que se remata... Aquí veurán la darrera y última vista de la colecció. El quadro, encare que no ho sembli, representa una escola de pàrvuls d'un dels barris més rics y elegants del Ensanche. Local fosch, sense ventilació, ni portas, ni sol, ni lluna. —¿Per qué l Municipi no procura remediarmo tot aixó?—pregunta un curiós que passa pel davant. —Perque no té quartos—li contestan. —¿Que per ventura no'n cobra?—Sí, senyor; pero ls necessita per organisar concursos hipichs, plataformes nacionals, carreras d'automóvils y tiberis fixos.

Y... basta. S'han acabat las vistas. Ja poden retirarse, señores.

A. MARCH

EL NOSTRE SANT JOAN

¿Qué díu? ¿Que avuy es la festa del bullicios sant Joan? Vinga llenya, donchs, quitxalla, qu' hem de fé un foch gran, ¡molt gran!

Aneu al casal patriótic y porteu-me tot seguit els trofeos de Pavia, las valentías del Cid, els lauretes de Lepanto, la presa del port d'Orán, las celeberrimas cuentas del famos *Gran Capitán*, la llegenda de Pelayo, las barbas de Carlos V, la bravura del duch d'Alba y l' recort de San Quintín.

Aneu á las tristas golfas del magatzém nacional y porteu-me lo que n' deyam *nuestro imperio colonial*, la jornada d'Ayacucho, las disbauxas del Perú, el plet de Santo Domingo, l' arronsada de Cebú, la venda de la Florida, las cadenas de Colón y las memorables trochas d'Artemisa y de Morón.

Aneu al quarto dels genis y porteu-me en un paquet las casacas de n' Romero, els discursos de n' Moret, la crossa de n' Romanones, las planxas del *florentí*.

l' abdómen del brau Azórraga, el béch de n' Mella, el carlí, els fueros de n' Villaverde, las reservas de n' Pidal, els quiebrós de n' Canalejas y ls xistes de n' Noceadal.

Aneu al camp de l' Iglesia y porteu-me á rosegónas las ceremonias ridículas, las tontas preocupacions, els sermons indixifrables, la codicia sense igual, la hipocresia estupenda, l'afició á lo terrenal, els funerals ostentosos, l' explotació de la fe y l' munt de cera que s' crema sense saberse per qué.

Aneu al mar económic y porteu-me tot l' atrás que n' s'priva en aquestas ayguas de surá y de dá un sol pas, la rutina escandalosa, la falta de previsió, la tendencia inveterada á la falsificació, las mil gabelas que pesan sobre l' trist contribuent y l' afany imperdonable de guanyá l' descents per cent.

Aneu al hostal del poble y porteu-me lo que hi ha: la ignorancia vergonyosa, la poca afició á estudiá, la debilitat de creure á aquell que sab cridar més, la inclinació incomprendible á carregá ab els neules, l' ayguardent, la barrotada, els grabats estimulants el *género chico*, ls toros, els bars y ls cafés-cantants.

Aneu al terreno práctic y porteu-me las llistons d'ía tras día rebudas en mitings y reunions, las actas mal concedidas, els vots mal aprofitats, las promesas no cumplertas, els juraments olvidats, la gran cantitat de llana que hi ha encare en molts clatells y ls programats portentosos convertits en papers vells.

Ab tot aquest munt de trastos, artísticament juntats ab la historía lastimosa dels nostres errors passats, la llista incommensurable dels que tenim ja amants, la immensa barra dels grossos, la candidat dels pttis, els *perdissions* que n' endossan y las truytas que somiém... ¡ja veureu, germans caríssims, ja veureu quin foch farém!

C. GUMA

LA LLENYA

(QUÈNTO DE NOYS)

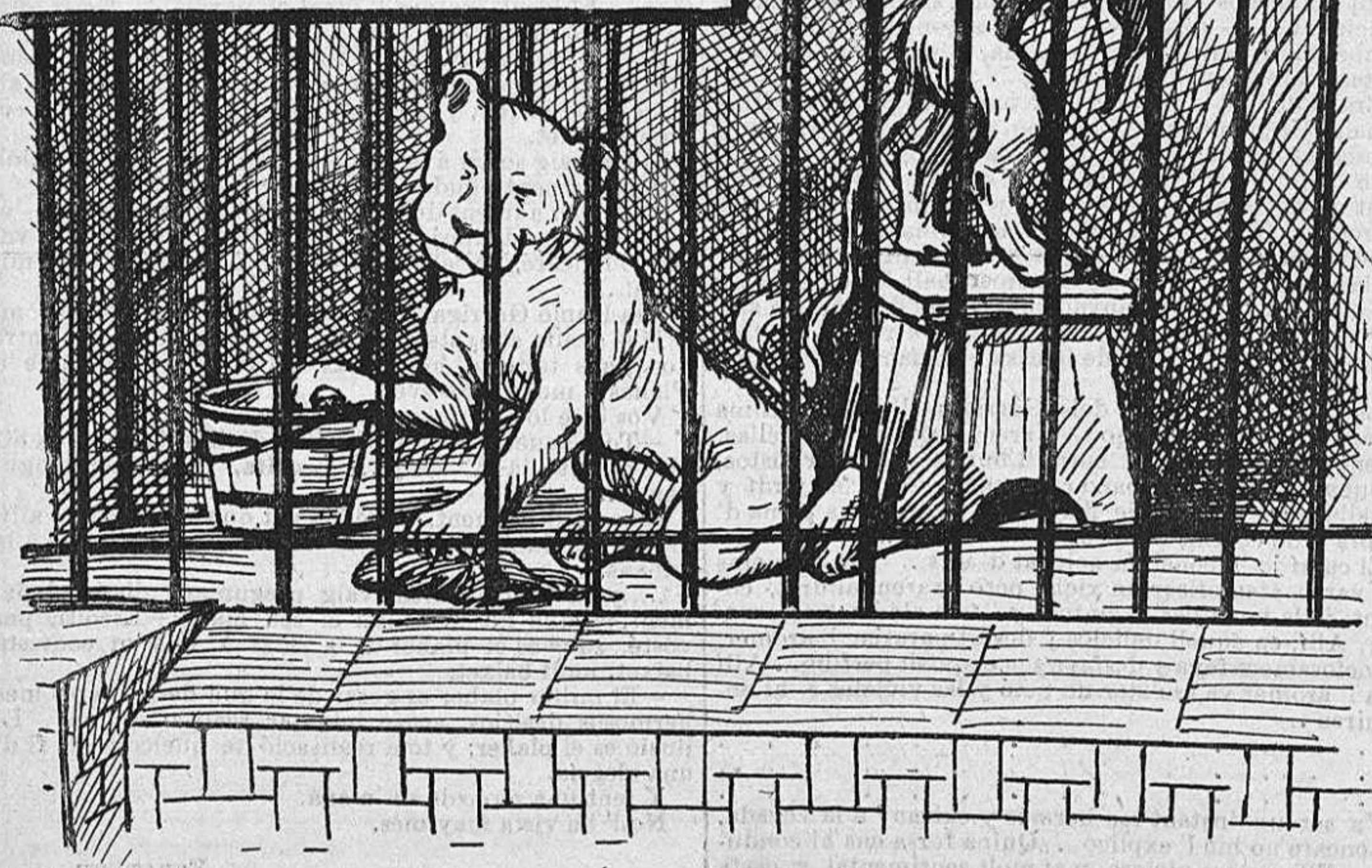
NA vegada... (no era cap rey, no), era una colla d'entremaliats minyons que corrian, descalsos y espiatragats, xiscant y baladrejant d'un cap al altre de Vallmón. Cada un d'ells portava una escombra al coll y els quatre més grandassots duyan una estora vella entre dos branques de pi, á tall de bayard.

Entravan á las botigas, pujavan pels pisos y á tot arreu feyan la mateixa pregunta:—«Hi ha res pel foch de Sant Joan?»

Però ls vehins de Vallmón, que, per no donar, no donavan ni explicacions satisfactorias, no van fer ni el més petit cas dels aixerits brivalls: el que no feya l' sort, els llensava un recargolat renech ó ls tirava la porta pels bigotís.

Els pobres minyons, contrariats, al veure que s'acostava l' hora de preparar las fogaynas y no havian arrellegat encare gens de llenya ¿quina n' van fer?

Varen reunir-se fora de la vila, improvisant una especie de *meeting* al ayre lliure, en el que tots hi

—Arreglem una mica la casa, que si venen forasters vejín que, encare que animals, som endressats.

ficavan cullerada, baix els seus diferents punts de vista.

—Aixó no pot ser, deya un. Vigília de Sant Joan y no tenir llenya per cremar... ¡N' hi ha per tirar el barret al foch!

—¿Sabeu qué podém fer?—exclamava un altre:—Anar á l' iglesia y dirli al propi Sant Joan lo que fa el cas.

—Té rahó—afegia un tercer:—Li podém dir que n' dispensi per aquest any, que no es culpa nostra...

Fins que un bordegás, el més decidit, separantse del rotlo, va cridar ab veu enregollada:

—«Companys! ¡Ja tenim llenya! Mireu quin bosch més poblat... Sómhi, cops de destrál y foral...»

Y vet aquí que, quan els minyons se disposavan á seguirlo entusiasmats per la bona pensada, se ls apareix en una recolzada del camí un ombra blanca, blanca, ab un nimbe resplandent que iluminava tota la montanya.

Era Sant Joan, Sant Joan en persona que, extenent la ma ab magnánim gesto, així ls parlava:

—Fills meus: Us agraheixo molt la vostra decisió de honrar-me ab una gran foguera en aquesta diada; mes no hi aneu al bosch á cercar llenya. Els arbres son útils y beneficiosos. Entorneusen á Vallmón, y allá, al mitj de la plassa, feu un bon munt de trastos vells...

—Es que no n' hi ha á Vallmón de trastos inserbibles. Ja hem resseguit totes las casas, objectá un dels del grupo.

—Perque no sabeu buscarlos: Lo que sobran á Vallmón son cosas pera estellar... Escolteu: ¿Coneixeu aquella vella que té un palau á la mateixa plassa, un palau amplíssim y fosch que sosté un alt campanar? Donchs aquella dona conserva un grapat de trastos inútils qu' han d'anar al foch indispensablement. Aneulos á cercar y apiloteulos davant del portal...

—Y si n' diuen, com es molt probable, que tot lo d' aquella casa es sagrat?

—Penseu que també ho era l' temple dels Mercaders, y Jesucrist va ferne exemplar neteja... ¿Coneixeu aquell rich propietari que habita, molt aprop del lloch que us parlo, un vastíssim chalet cercat ab una valla infranquejable, donantse la gran vida? Donchs á n' aquell home li sobran els trastos pera fer llenya. Aneuhi y que vos els dongui.

—¿Y si n' diu que son ben seus, y que ningú hi té dret sino ell?

—Recordeu lo que diu Sant Mateu terminantment: *Tot es de tots, y aquell que s'apodera d' una cosa, encare que siga legalment, exerceix una usurpació...* Y, per fi, ¿sabeu aquell edifici magestuós é immens hont donan protecció als drets escrits milers d' homes armats, y hont s'hi venera aquella matrona qu' ensenya las balansas de adroguer en una má y l' espasa venjadora á l' altra? Donchs allá hi ha també molta farda per anar al foch; d' allí podeu treure'n llenya pera una gran foguera que ho purifiqui tot.

—Pero, y si n' diuen que la Justicia es inapelable y n' negan fins el dret de la demanda?...

—Responeu que ls homes no son qui pera jutjar y que aquí no hi ha d' haver més justicia que la de Deu Nostre Senyor.

Al dir aixó el nimbe de llum s'apagá y l' ombra blanca aná elevantse poch á poch dret á la volta blava del firmament.

Els lleóns del Parch

De la guerra

—Digui, papá, de Port-Arthur aquí ¿hi arriban las balas?
—Las balas nó; las bolas.

Camí obstruït

—Mosca! Jo sí que no puch dir allò de: por todas partes se va á Roma. Si vull anarhi, primer haig de saltar això.

L'endemà 's presentaren els minyons á las portas del Cel. El que no tenia 'l cap obert ensenyava un forat al pit ó una ferida als brassos.

—Vol fer l' obsequi de dir á Sant Joan que surti? van dir al porter.

Al poch rato 's presentá l' interessat:

—Hola, fills meus ¿y la llenya? va fer Sant Joan ab ignoscent impaciencia.

—Llenya ray, no 'ns en ha faltat, exclamaren tots á coro. Els civils ens ne van repartir més que no 'n volíam. Mireu:

Y al dir això ensenyavan las esquemas totas plenas de blaus, llagas y verdanchs.

—Benaventurats els que sofreixen, barbotejá Sant Joan ab sa clássica bonhomía.

Y ab la venia de Sant Pere, 'ls obrí las portas del Cel, qu' es allà hont irremisible, forrosa y indispensablement anirán els pobres sense excepció, resig nats y insurgents... un día ó altre.

JOAQUIM AYAMAMI

AL MEU BARBER

A vos, que sou home práctic, puig el ser barber s' ho porta, y ab molta filosofia sabeu tractar las personas, vull dedicarvos els versos que van sortint de ma ploma, com si fos l' aixeta oberta per hont ma inspiració boja va rajant y omplint cuartillas igual que fossin ampollas.

Ser barber no costa gayre, pero serho com vos, es cosa molt difícil, de molt mérit; es un dó que niugú compra. No serou polítich, pero política 'n tenuiu molta: á cadascú sabeu pendre la manta que li es propia y ab una trassa que encanta, mentres l' afeyteu, alhora li arrenqueu de mica en mica y sense que se 'n adonga, de sa vida y sos miracles declaracions portentosas.

Com qu' es gran la concurrencia que ompla la botiga vostra, y saber fora difícil á qui afeytarse li toca, per seguir la tanda justa, doneu llaunas ab la nombra correlativa, y quan s' alsa un que ja servit se troba, criden al que té de assurens seguint el número d' ordre; ab lo qual es ben palpable que ab la vostra bona sombra comenseu per pendre el número á cad' hu de la parroquia.

Assegut á la cadira ningú té voluntat propia y ab una delicadesa que als qu' esperan els assombra, li ensaboneu bé la cara, que sembla, en aquesta forma, una testa de natil'a, coronament d' una mona, ó bé un aixafat merengue que 's desfá de gota en gota. Estant aixís l' individu, que ni bellugarse gosa, ab el cap mirant enlayre, tancats els ulls y la boca, perque no hi entri cap mica de sabonera espumosa, me 'l tenui al vostre arbitre y com si fos un autómata, agafantli el nas y barba del modo que us acomoda, per passarli la navaja per hont el pel li fa nosa, com si li fesseu caricias li gireu una y altra volta la testa cap á la esquerra ó á la dreta, sens que 's dolga, y pelantli y repelantli y parlantli de mil cosas, per distreure'l de la idea de que li tallen la gorja, així el pel aneu presentantli ab la major parsimonia.

Després pera satisfarne sa vanitat, que aixó es cosa que tots ne ter fan, encare que fingim modestia tonta,

El desvetllament de las provincias castellanas

PICARO

—Poch á poch, á todas us treurém la són de las orellas. Ara t' ha tocat á tú, Burgos: demá anirém per un' altra.

li presenteu desseguida mirall d' ovalada forma y al veures en ell mes guapo per l' efecte de vostra obra, ab una mirada tendre vos diu millor que ab la boca que vos agraeix l' haverli tret aixís vint anys de sobre, sentintse, si es vell, Tenorio pera conquistar minyons.

Se renta luego la cara perque quedi mes llustrose; ab un respall pla y la pinta sos cabells posen en ordre, que havian quedat de punta ab l' espant de tals maniobras, y per fi, oberta la clenxa, com carretera que enronda el globo, preneu els ferros calents y dantloshi voltas, mentres la pell de gallina al subjecte se li posa, li cargoleu bé l' bigoti que pren artística forma y posantli brillantina d' un pot que sempre n' hi ha poca, el parroquiá s' alsa alegre, y vos, satisfet de l' obra, li diheu: —Si es servit!— y us paga y encare, á mes vos hi posa algun escreix de propina per no faltar á la moda.

Ab tantas cosas com passa l' home estant en las mans vostras, igual que tingués sa testa baix la espasa de Damocles, cada semana, lo menos, tots fem cap á casa vostra, per repetir l' espectacle que 'ns causa penas y glorias, puig tant com ens sopta al veureus movent eynas perillosas, ens agrada la conversa ab que 'ns distrayeu la coba, que si bé 'ns preneu el número y el pel, també tenuiu molta trassa per ensabonarnos y respallarnos, dant probas de que vos sabeu conèixer la fiaca de tots els homes.

S. ALSINA Y CLOS

Anant seguint com fins ara, crech qu' es possible arribar á la supressió del impost de consums. Que vajin governant els monárquichs al estil de 'n Maura y s' acabarán els consums, quan s' hajin mort de gana 'ls consumidors.

Una criada de Madrit, Carmen Díaz sostenia relaciones amorosas ab un mossén, anomenat Eugeni Busto.

Els seus amos van despedirla, y al veures abandonada y sense recursos, acudí en demanda de amparo al Tenorio ensotanat.

¿Qué feu aquest? ¿Conmoure's? ¿Interessarse per ella? ¿Prodigarli 'ls seus consols?

Res de aixó: li digué que 'l deixés en pau, y que si tenia mals de cap que se 'ls passés.

Una mala partida de sacerdot... mes cerdot que sa.

¿Y qué feu la minyona al veure's tractada aixís, per aquell mateix que havia abusat d' ella, que l' havia perduda?

Senzillament, blandí un ganivet que portava amagat á la má dreta y li enfonzá fins al mànech, dos vegadas, en el costat dret.

Y 'l capellá á la casa de socorro, agonitzant, ab els ulls entelats, las mans crispadas; y ella, la minyona, á la pressó, á esperar que la justicia li fassi entendre lo que val un capellá galantejador y desnaturalisat.

Moralitat del drama, perque tots els dramas, quan son bons, tenen un escrupolós de moralitat.

«Mosséns amants del perill: mireuse en aquest espill.»

De algun temps ensá s' está fent un abús escandalós de reclám en els anuncis funeraris dels periódichs.

Aixís el difunt no cregui en res, ni res vulgui de l' iglesia, veureu que al anunciar la seva defunció li posan invariablement:

«Habiendo recibido los santos sacramentos.»

Pel cas basta una cosa: que 'l capellá s' introduheixi á l' arcoba quan ja 'l moribundo ha perdut els coneixements, y devogadas fins després de haver expirat, untantlo ab els sants oliis.

Aquest reclám, mes comercial que religiós, es á la vegada que un abús, una verdadera profanació.

Molts dels difunts, als quals se 'ls fa objecte de aquesta brometa, si poguessin parlar protestarian ab la major energia.

L' heureu Pantorrilles suposan qu' está disposat á retirarse definitivament de la política.

Es á dir, á renunciar á la má de D. Leonor.

Tant y tant va 'l cantí á la font que al últim se trenca.

Tant y tant va á rondar el cacich pels andurrials de la ilegalitat, que al últim s' equivooca d' urna. En lloch de l' urna electoral troba l' urna funeraria.

R. I. P. ó R. A. P. ó lo que vulguin.

Una anécdota de 'n Valentí Almirall.

Quan el rebombori promogut per las tarifas Camacho, feu una campanya de terrible oposició en son *Diari catalá*, que li valgué ser detingut y trasladat á Montjuich.

Al recobrar la llibertat, pochos días després, con fessava que havia passat un mal rato.

En efecte, tancat en un calabosso fosch, humit y destartat, sense un mal siti per asseure's y descansar, demaná al centinella que li fes l' obsequi de indicar al oficial de guardia que desitjava parlar ab ell.

Comparegué l' oficial, qu' era per cert un home molt brusco, y al exposarli 'l pres els seus desitjos, li respongué ab mals modos, girantli la espatlla en rodó:

—Es inútil: pronto no necesitará Vd. nada.

Al Almirall se li figurá que alló volia dir que prompte 'l fusellarian, y passá una gran angunia.

No fou aixís afortunadament. Aquella frase volia dir que prompte 'l trasladarian á un pabelló de oficial, ahont podria permanèixer pres ab relativa comoditat.

Inconvenients de que hi haja personas que quan vo en dirigir un piropo, sembla que donguin una morrada!

La calor se deixa sentir de una manera extraor-

ORREN veus volátiles de que será nombrat arcalde de R. O. de Barcelona, 'l Sr. Rubio.

Un arcalde que no pot satisfacer á ningú.

Als regidors republicans per ser monárquich y procedent de la tayfa pantorrillesca.

Y als regidors regionalistas per dirse Rubio.

Si s' dignés Ros, potser encare se l' empassarian... Pero Rubio?... ¡Uix, quin fástich!

Aquest dia 'm deya un polítich reaccionari dels qu' están disposats á formar part del partit católich á lo belga.

—Comenso á creure qu' en Maura no está á l' altura de las circunstancias.

—Ayay ¿per qué?

—Vaig á dirli. Obligat á provehir el cárrech de arcalde de Barcelona, no sab á quina carta quedarse. ¡Y tant fácil que li fora donar un cop que deixaria á tothom espatarrat!

—Vamos á veure ¿qué faria vosté?

—Senzillament: celebraria unas grans festas á la Mercè, impetrant de la Verge Soberana qu' ella mateixa designés al arcalde mes apropiósit y sobre tot mes católich.

—¿Y vol dir que la Verge de la Mercè 'l designaria?

—A lo menos ho semblaria, perque al final de la festa, acudiriam ab tota solemnitat al camaril, y treuriam de la butxaca de l' hermillita que va deixarli en Maura, un paperet contenint el nom del favorecut. Y á veure qui s' hi atreviria contra un arcalde que semblaria designat per obra de miracle!

—Bravo, home, bravo!—li vaig dir.—Ja veig que hi entén. Si 'l partit católich á lo belga que s' está formant emplea aquests arditos, no hi haurá Espanya taruguista que li empeti la base.

Els de la Lliga reg'onalista han tractat de nombrar un Directori, y han posat de relleu ab tal motiu las sevas fondas divisions y enemistats.

Sembla qu' entre 'l sardanista Cambó y la gloria mes legítima de la nostra terra hi ha una incompatibilitat absoluta de humors y de carácter.

Per aixó aquesta Lliga, cada día mes deslligada, quan tracta de constituhir un Directori es quan pert la direcció.

Es la trista sort dels companys de causa. Cansats d' enganyar á tothom, ja no poden enganyarse ni á sí mateixos.

El gran bunyolero

—Tia Maura, vaji en compte,
que aquesta pasta 'm fa por.
—Tractantse de bunyols, creume,
com més bunyols son, millor.

dinaria, y es mes que probable segur, que á l' hora menos pensada s' haurán de suspndre las sesiones de Corts per falta de diputats.

Cada dia, al obrirse las sesiones, la calor diu:
—Demano la paraula!
Y quan aquesta senyora parla, 'ls diputats suan d' angunia.

Llegeixo:
«Comunican de Cartagena que á causa de una inundación en la mina Virgen de la Caridad han perecido ahogados tres mineros que trabajaban en una galeria y que no advirtieron la crecida del agua.»

Els morts no poden parlar. Pero nosaltres dirém per compte d' ells:
—Lo qu' es aquesta vegada s' ha lluhit la Verge de la Caritat!

Ara resulta, segons refereix un periódich que tenim á Europa algunas reinas fumadoras.

Entre las que pipan, s' hi contan las següents:
[La de Inglaterra, la de Portugal, la de Rumania,

la mare del actual emperador de Russia y... no sé s' m' atreueixi á dirho: la mare del rey actual d' Espanya.

Totas ellas fuman tabaco turch, desprovehit de nicotina, de color ros y molt aromátich.

¡Ditxosas ellas que no han de acudir al de l' Arrendatarial... El dia que s' atreueixin ab ell veurían pel clar si son ó no son inviolables.

Demaná 'n Salmerón l' apoyo de 'n Montero Ríos y en Vega de Armijo, en favor de una declaració expressa de qu' era lícita la propaganda republicana, y lícit així mateix el crit de «Visca la República», no donat ab intents de rebelió.

Y aquells representants legítims de la democracia monárquica, van arrufar el nas.

Y aixís s' han quedat; en ridícul: ab el nás arrufat, com si no tinguessin altra missió que la d' ensumar la farúm de las ollas qu' escuma en Maura, y qu' ells esperan escumar un dia.

Pero no cal que s' fassin ilusions. Son ja decrepits y 'eb el nas arrufat els enterrarán.

¿Demá 's troba sense un céntim?
¡Hala, al lit sense sopar!

El taberner del meu barri
us juro jo que fa riure:
sempre 'l veig aná á la font,
may el veig aná á la vinya.

Al vedat del matrimoni
hi ha molts cassadors que hi entran,
pero també 'l guardabosch
á molts els romp las costellas.

Vaig al Teatro Polítich
fa quaranta anys, tots els días,
y may hi he vist una escena
que hagi pogut aplaudirla.

¿Que si jo no faig dir missas
per l' ánima de la sogra
no es fácil que vaji al cel?...
¡Pues vaya un disgust que 'm donan!

Son las grans ciutats del día
magatzems mal ventilats
hont s' hi fan malbé molts géneros,
entre ells el género humá.

¿Qué 'n treus de dur cada día
un ciri á Sant Patantúm?
¿No veus que 'l Sant reb la cera
pero l' encerat ets tú?

Vint discursos dels ministres,
trentanou dels diputats,
total: un munt d' eloqüencia...
y 'l pa cinch céntims més car.

¿Deixas el teus interessos
per posarte á cuydá 'ls meus?
O ets un sant, ó un tarabana
ó... val més que no 'n parlem.

La paraula de certs homes
sembla una piula barata:
de prompte fa un gran soroll,
pero als pochos moments... ni rastre.

A la Casa de la Vila
hi corra un ayre tan sá
qu' en mitj any de respirarlo
hi ha home que s' hi ha engreixat.

Fins que vejis una escola
á cada quatre cantóns,
¡qué 'n farà poch de fruyts l' arbre
de la regeneració!...

Ser burro y portar la carga
me sembra molt natural:
no serho y haver de ferne,
¡aixó sí qu' es trist, germans!...

«La monarquía se 'n va,
la monarquía s' acaba...»
La cansó cert qu' es bonica,
pero 'm resulta un xich llarga.

L. WAT

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—I-lu-si-o-na-da.
- 2.ª ANAGRAMA.—Ulls—Llus.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—La cara de Dios.
- 4.ª CONVERSA.—Tomás.
- 5.ª GEROGLIFICH.—Per altars las iglesias.

Han endevinat totas ó part de las solucions del número anterior, els caballers: Esteban Malares, José Torner Miracle, Billoch, J. Dormuá M., Noy de las Mostras, B. A. (Noy gran).

CORRESPONDENCIA

Caballers: Ll. P. Esparteret, Esteban Malares, Indalecio Vergés, J. Solé y Arias, F. Maggi, D. Valentí Romeu, Tuyetas Argemí, y José Alberniz: Y un bé.

Caballers: T. Rusca, J. Dormuá, y Noy de las Mostras: Vale.

Caballer: J. S.: No té la indispensable condició de l' actualitat. Ho guardarem pera l' Almanach. Mil gracias.
—A. Silar: Dibuixi per la familia. Després ja veurém.
—E. M.: Dibuixi per vosté mateix.—Cisco Jové: Aixó no son gotas de tinta: aixó son topos.—Arthur Monner: La poesia está molt bé. Envíhi sovint.—Tio Sam: Espí- quího als seus nebots.—J. Segimón M.: ¡Cada semana vol enviar un treball per l' istil! No, per Deu!—Gonnella poétich: No tancan cap novetat.—Mirabent: Ho tindrem present.—J. Costa Pomés: Ringraziamo.—Albertet de Vilafranca: Pren tanda.—F. T. y N.: Als que 's firman ab uns anagramas tan enrauersats no 'ls publicuem may res.—Jaume Llach de V.: Ja deu coneixer L' Avi Riera, oy? Donchs aquell no s' ho pren tan á la valenta y ho fa millor.—Modest Sazatornil: No, senyor, no 'n son dignas.—Mario: Prou d' aquest tó.—Ll. S., R. E., S. R. F., y El Comité Republicano: No 'ns es possible publicar las sevas cartas per varias rahóns.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Oim, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.

Si has acabat la carrera
y ja tens el títul, apa;
á posarte la levita
y á comensá á patir gana.

La Iglesia es una senyora
qu' en quant á predicá encisa,
sinó que generalment
no fa may lo que predica.

La vida del espanyol.
¿Cobra avuy? Vinga un bon fart.